

Snežno gola in temperaturno pestra zima

Pišeta: Miha Pavšek in Gregor Vertačnik

Vreme in razmere v gorah v meteorološki zimi 2011/12

Za nami je ena najbolj "nezimskih" zim, odkar imamo za ta del Alp na voljo natančnejše podatke o vremenu in podnebnju! Le kdo bi si namreč lahko mislil, da se bodo po skoraj popolnoma suhem novembru 2011, zadnjem jesenskem mesecu, zvrstili še trije bolj ali manj podobni? In da nas bo obiskal prvi, zadnji in edini pravi zimski mraz šele na začetku zadnjega od treh mesecev meteorološke zime? Predvsem pa, da imamo lahko še manj snega, kot smo ga bili deležni v nekaterih zimah v zadnjih dveh desetletjih? In končno, da se lahko vsi ti vremenskopodnební antipodi zgodijo v enem letnem času? Že to, da na koncu uvodnih stavkov tega rednega prispevka prevladujejo vprašaji, nam da vedeti, s čim smo imeli opravka. Ali drugače, s čim bi morali imeti opravka, pa ga nismo imeli! Prav zato bi ji lahko rekli tudi zima "kr neki" ali pa zima zaradi zime oziroma v tem delu leta predvidenega letnega časa.

Za letošnje višine snega so zadoščali centimetri

Gore nam seveda tudi tokrat niso zaprle svojih vrat, marsikje so bile zaradi nezimskih razmer še bolj in dlje ali skoraj ves čas dostopne, kar pa je po drugi strani marsikoga tudi zavedlo.

Ljudje smo taki, in hribovci nismo pri tem nobena izjema, da rinemo, dokler gre in včasih še dlje naprej, kjer tudi (lahko) ne gre. Ko kopnjavo tik pod vrhom ali kje na strmem osojnem pobočju vendarle zamenja nekaj metrov snega (v dalj, da ne bo pomote, za letošnje višine snega so zadoščali centimetri ...), si pač rečemo: "Če smo prišli do sem, bomo pa še teh nekaj metrov do tja." Vsaj snežni plazovi so bili to zimo prizanesljivi, bilo pa je kar veliko zdrsov, nekaj tudi usodnih. A vrnimo se h gorskim pokrajinam, pravkar minulo zimo smo se čudili predvsem njihovi barvno nenavadni podobi, saj je umanjkala belina. In še bolj se bomo čudili, če nam tudi najbolj muhasti mesec v letu, ki mu je posvečena ta številka revije, ne bo prinesel padavin. Pa kakršnekoli že bodo te, samo da bodo! Za zimo 2011/12 bi še najbolje lahko priredili tisti znani pregovor, da smo imeli "vsega premalo in brez ocvirkov" ...

Vstop v meteorološko zimo prve dni decembra 2011 ni bil prav nič zimski, sneg je ob nadpovprečni temperaturi prekrival zgolj najvišje dele Alp. Prvega in osmega je bilo več sončnega vremena, druge dni pa so prevladovali oblaki. Zlasti tretjega decembra je deževalo, v visokogorju

pa snežilo. Do sredine meseca je prevladovalo dokaj milo vreme, nato se je naglo ohladilo in tudi v sredogorju je obilneje snežilo. Kot se je pokazalo kasneje, pa je bilo to marsikje tudi edino obilnejše sneženje v tej zimi. Proti koncu meseca je mraz nekoliko popustil, v zadnji dekadji je bilo tudi nekaj več sončnega vremena.

Osrednji mesec zime je v prvih dneh še postregel z manjšo količino padavin, nato pa je sledila suša. Ob prevladujoči severni do severozahodni smeri višinskih vetrov je južna, v takih primerih fenska stran Alp venomer ostala v padavinski senci, zato ni bilo o snegu ne duha ne sluha. Nasprotno pa ga je v takih primerih na privetni strani Alp namedlo prek kolen in krajevno tudi ramen. Temperatura je zlasti v visokogorju močno nihala, najhladneje je bilo ob koncu meseca. Vseskozi pa je bilo na pretek sončnega vremena.

Zadnje dni meteorološke zime zadišalo po pomladi

Na kratko s snegom, natančnejše skorajda brez njega, smo ostali tudi v zadnjem zimskem mesecu februarju, ki pa nam je v uteho postregel vsaj s hudim mrazom. Prva polovica meseca je bila od dotoku mrzle zračne mase

od severovzhoda izjemno mrzla in revna s sončnimi žarki. V prvi polovici meseca smo imeli le tri večinoma sončne dneve. Zato pa je bilo od sredine meseca, natančneje od 13., večinoma sončno. Iz oblakov so se spuščale le rahle padavine, omembe vredno je bilo le sneženje 19. in 20. februarja. Zato pa se je v drugi polovici meseca nenavadno močno otoplilo in zadnje dni meteorološke zime je že več kot zadišalo po pomladi. Nenavadno zimsko (ne)dogajanje odslkavajo tudi podatki v preglednici, posebej skrb vzbujajoči so tisti v zadnjem stolpcu, ki kažejo indeks padavin.

Kljub izrazitemu februarškemu mrazu je bila zima v nižjih delih naših Alp glede na referenčno obdobje zmerno hladna, le v visokogorju izrazito prehladna in s tem podobna prejšnjim trem zimam. Milemu decembru je sledil zmerno hladen do precej hladen januar, februar pa je bil povsod mrzel. Vendar je tudi februarški mraz bolj kot ne statističen, saj je po res hudem mrazu v prvi polovici meseca pritisnila zimska "vročina". Zato v resnici v drugi polovici februarja tudi v gorah ni bilo (ob)čutiti kakšnega mraza, ker je bilo prav prijetno toplo. Višina padavin je bila povsod podpovprečna. Večinoma ni padlo več kot tri četrt običajnih padavin, na skrajnem severozahodu pa le dobra polovica. K tej negativni bilanci je najbolj pripomogel januar, marsikje tudi februar. Na severozahodu Slovenije so bili prikrajšani za sončne žarke, v nasprotju s tem je bila marsikje drugje zima nadpovprečno osončena.

Zimo pa si bomo najbolj zapomnili prav po zelo skromni, marsikje skorajda nikakršni snežni odeji. Čeprav je vsota novega snega večinoma dosegla vsaj polovico pričakovane vrednosti, povprečna debelina snežne odeje nikjer ni preseгла tretjine običajne

vrednosti. Izstopa zlasti dolina Soče. V istoimenskem kraju so beležili samo en dan s skromno snežno odejo v jutranjem času. Na Kredarici je bila snežna odeja debela okoli enega metra, proti koncu februarja je dosegla zgolj poldrugi meter. Za primerjavo, povprečna višina snega v zimskem trimesečju tam zgoraj (1954–2004) je od 185 do 274 centimetrov. V marcu pa je najverjetneje padel že tudi rekord v najnižji maksimalni višini snežne odeje, odkar jo tam zgoraj tudi natančneje merijo.

Na Kredarici –25,0 °C, vetrovni sunki do 191 km/h

Tokrat se bomo v rubriki izrednih dogodkov posvetili dvema temperaturnima ekstremoma v februarju – hudemu mrazu na začetku in milemu vremenu ob koncu meseca. Na Kredarici se je temperatura v dveh krajših obdobjih na začetku februarja spustila pod –20 °C. Najhladneje je bilo v noči s 3. na 4. februar, ko se je ohladilo do –25,0 °C. Povprečna temperatura zraka od 31. januarja do 11. februarja je bila –19,1 °C oziroma kar 11 °C pod dolgoletnim povprečjem. Tudi po nižinah je temperatura dva tedna skupaj ostala globoko pod lediščem (res nenavadno dolg niz zaporednih ledenih dni!), marsikje je za nameček še pošteno brilo. Nazadnje smo v Sloveniji še bolj oster in dolgotrajen mraz izkusili v januarju 1985, ko smo imeli tudi po dolinah in kotlinah skoraj tritedenski zaporedni niz ledenih dni. V drugi polovici februarja je sledil preobrat in meteorološko zimo smo zaključili s temperaturami, značilnimi za drugo polovico pomladi. V Bohinjski Češnjici je bilo že 24. februarja 21,0 °C, v Ratečah pa so najvišjo temperaturo namerili zadnji dan meseca, bilo je 18,4 °C. Oba izmerka sta novi rekordni temperaturni znamki za februar in seveda tudi za celotno meteorološko zimo.

Morda velja omeniti še silen "prepih", ki je krtačil po zgornjih

nadstropjih naše dežele v začetku letošnjega leta. Natančneje 6. januarja so na Kredarici zabeležili 53 m/s oz. skoraj 191 km/h, kar je nov uradni hitrostni rekord izmerjenega vetrovnega sunka. Tudi nekaj več kot 100 km/h močan sunek vetra dobra dva kilometra nižje v Lescah ni bil od muh. Oba sta bila posledica že dobro in dolgo znanega karavanškega fena, a kdo bi si mislil, da bo omenjeni veter tako močan tudi eno dolino južneje od gorenjske ravni v zgornjem delu Selške doline, natančneje v Železnikih? Kljub mestoma skromni snežni odeji je veter – v tej zimi večkrat dlje časa vztrajajoč in močan – zgradil velike zamete in opasti. Kot kaže, nas bo narava tudi še v prihodnje pošteno presenečala in preizkušala. Vse več je sledi, ki vodijo k človeku oziroma njegovemu izvirnemu grehu – neomejenemu načinu življenja na planetu z omejenimi možnostmi. Suša nas pesti že vse od sredine lanskega leta, in če lahko toploto sorazmerno hitro uravnamo, je to s sušo precej drugače.

Ob nadaljnjem suhem vremenu se bodo s sušo povezane težave, to sta predvsem pomanjkanje pitne vode in nevarnost za požare, postopoma selile iz dolin in kotlin v večje nadmorske višine. Vedeti pa moramo še nekaj – po tako dolgem suhem obdobju čaka na strmih pobočjih in v stenskih žlebovih ter grapah še več preperelega gradiva in nalomljenih ter pretrtih kamninskih plasti, ki čakajo samo še na prvo večje deževje, ko bo vse skupaj zdrvelo navzdol. In verjemite, da se bo to zagotovo že prav kmalu zgodilo, saj "dež za soncem mora biti, za veseljem žalost priti". Narava pa je v letošnjem letu poskrbela, da bomo prav vsi še kako veseli tudi "slabega" vremena. Če se bo nadaljevala suša tudi po sušcu in bo poletje vsaj dišalo po tistem iz leta 2003, pa že lahko naročimo pri katerem od slovenskih skladateljev rekviem za Triglavski in še kakšen ledenik ... ●

Preglednica 1. Povprečna temperatura (°C) in količina padavin (mm) v meteorološki zimi 2011/12 ter primerjava s povprečjem obdobja 1991–2010

Vir: Arhiv Urada za meteorologijo Agencije RS za okolje.

Postaja (nadmorska višina)	Povprečna T	Odklon T	Padavine	Indeks padavin glede na povprečje 1991–2010
Rateče (864 m)	–3,4	–0,6	133	60
Planina pod Golico (970 m)	–1,8	–0,4	155	55
Vojsko (1067 m)	–2,4	–0,7	372	77
Vogel (1535 m)	–3,8	–1,3	445	87
Krvavec (1740 m)	–5,2	–1,6	194	86
Kredarica (2514 m)	–9,3	–2,2	232	80